

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Elementa dialectica ex commentario logico Johannis Conradi Dannhaueri

Rapp, Johann Heinrich

Argentorati, 1668

Logicae Pars Materialis

urn:nbn:de:bsz:31-102382

PARS MATERIALIS.

Syllogismus ratione materiae quotuplex?

TRiplex: VEL NECESSARIUS, qui alias vocatur apodicticus seu demonstrativus: VEL PROBABILIS seu Topicus: VEL FALSUS seu Sophisticus.

DE

SYLLOGISMO NECESSARIO.

Quid est Syllogismus Demonstrativus?

Syllogismus demonstrativus est qui constat ex propositionibus veris, primis, immediatis, prioribus, notioribus, & causis conclusionis.

Quanam sunt partes Syllogismi demonstrativi remote?

Tres Termini: I. *Affectio*, seu id quod demonstratur: (in parte formali est terminus major.) II. *Subjectum demonstrationis*, seu id cui prædicatum demonstrationis inesse probatur: (in parte formali dicitur terminus minor.) III. *Principium seu medium demonstrationis*, per quod probatur, quod prædicatum in sit Subjecto: (in parte formali dicitur terminus medius.) e.g.

A.

A. Rationale est capax doctrinae.

A. Homo est rationalis (medium)

A. Homo (subjectum) est capax doctrinae (affectio).

Quum omnis doctrina dianoëtica ex antecedente cognitione fiat, quid de istis Terminis præsciendum?

Primo, de affectione præsciendum est, quid sit quoad nomen: Deinde, de subjecto præsciendum, quod sit actu, & quid sit quoad nomen. Tertio, de principiis præsciendum, quid sint quoad nomen, & quod sint.

Quenam sunt partes Syllogismi Demonstrativi proxima?

Partes Syllogismi demonstrativi proxima sunt propositiones necessariae.

Quoniam demonstratio est Syllogismus ex necessariis, ergo scire volo, quot sint gradus necessitatis, sive

Quenam sint notae propositionum necessariorum?

Gradus necessitatis sunt tres: Primus dicitur κατὰ παντός seu DE OMNI. Alter vocatur κατ' αὐτόν seu PER SE. Tertius appellatur κατ' ἅλλω seu UNIVERSALITER.

Quae Praedicata dicuntur κατὰ παντός?

Ea quae omni Subjecto insunt, omni tempore, & omni loco. e.g. capax doctrinae respectu ho-

*Qu h
posit
titati
e.g. O
de on
riali i
tum e
quan
citur*

*Po
quan
ve def
& Dif
minis
spectu*

*Etum
referu
affecti
spectu
nis.*

*Ter
cessario
pter ca
jugulu*

Quo hominis. *Nota*: In parte formali ea propositio dicitur $\kappa\alpha\tau\grave{\alpha}\ \pi\alpha\nu\tau\acute{\omega}\varsigma$, quæ signum quantitatis universale affirmans præfixum habet. e.g. Omnis Arbor est Lapis: Vocaturque aliàs de omni prioristicum. In parte verò materiali illa dicitur $\kappa\alpha\tau\grave{\alpha}\ \pi\alpha\nu\tau\acute{\omega}\varsigma$, quando prædicatum omni subjecto competit, licet signum quantitatis desit. e.g. Homo est rationalis: Dicitur aliàs de omni posterioristicum.

*Quot sunt modi prædicationis κατὰ αὐτὸ
sive Per se?*

Potissimum tres: *Primus* Modus per se est, quando prædicatum pertinet ad essentiam siue definitionem subjecti. e.g. Genus (Animal) & Differentia (rationale) respectu Speciei (Hominis). Item Definitio (Animal rationale) respectu definiti (Homo.)

Alter Modus per se est, quando subjectum pertinet ad essentiam prædicati. Huc referuntur omnes prædicationes propriarum affectionum de suis subjectis. e.g. Risibile respectu hominis. Rugitivum respectu leonis.

Tertius Modus per se est, quando unum necessario est propter alterum: ut effectus propter causam. e.g. $\tau\grave{\omega}$ mori, respectu illius, cui jugulum est confossium.

Que

Quæ predicata dicuntur ῥεῖδ' ὅλα?

Ea, quæ non tantum omni subjecto insunt, sed quæ subjecto insunt quâ tali, & primo, & reciprocè. e.g. rationale respectu hominis.

Quot sunt species Demonstrationis?

Duæ: *Una* dicitur per Impossibile, quæ nititur fundamento contradictionis. e.g. Si quis negaret infantes habere fidem, is ita ad absurdum deduceretur:

CAM Quicumque salvatur, habet fidem.

ES Infantes (per te) non habent fidem. E.

trES Infantes non salvantur.

Altera Species Demonstrationis vocatur *Ostensiva*, quæ ex propositionibus necessariis rem simpliciter ostendit.

Demonstratio Ostensiva quotuplex est?

Duplex: *Primo* ῥε δὴν, PROPTER QUID, quæ aliàs ῥε δὴν vocatur Demonstratio, item Demonstratio à priori, seu potissima: *Deinde* ῥε ὄν QUOD, quæ aliàs dicitur Demonstratio à posteriori.

Quid est Demonstratio PROPTER QUID?

Demonstratio PROPTER QUID est, quæ non tantum dicit, quod res sit, sed etiam cur res sit. e.g.

Omne

NECESSARIO.

75

Omne animal est sensitivum

Omnis homo est animal E.

Omnis homo est sensitivus.

Demonstratio rō 3m quotuplex est?

Duplex: *Vel* ex effectu demonstrat causam.

e.g.

Quicquid nutritur & augetur, illud habet vitam.

Plantæ nutriuntur & augetur E.

Plantæ habent vitam.

Vel ex remotione causæ probat non esse effectum, & concludit tantum in modo CAMES-
TES.

CAM Omne sentiens vivit

ES Nullus lapis vivit E.

TES Nullus lapis est sentiens.

Quinam est effectus Demonstrationis?

Effectus Demonstrationis est SCIENTIA.

Quid est SCIENTIA?

SCIENTIA est contemplatio certa, evidens, argumentativa è proxima causâ.

Quinam est Effectus SCIENTIÆ?

Effectus Scientiæ est DEFINITIO.

DEFINITIO quotuplex est?

Duplex: *Una* est nominalis, quæ ex ipso nomine sumitur. e.g. F Ecli.

Omne

DE SYLLOGISMO

Eclipsis lunæ est defectio lunæ.

Altera est realis, quæ *Vel essentialis* est, & ex genere proximo & differentia specifica constat; & quæ dicit, quid res sit, causasque internas, scilicet materiam & formam completitur. *e.g.* Homo est animal rationale: *Vel causalis*, quæ causam externam, scil. efficien-
tem aut finem rei addit: *e.g.* Tonitru est
sonus ex fractione nubium

ortus.

SYLLOGISMO PROBABILI.

Quid est Syllogismus Topicus?

Syllogismus Topicus seu Dialecticus est qui constat ἐξ ἐνδοξῶν seu propositionibus probabilibus. *Vel* Dialectica est methodus, per quam possumus argumentari de omni proposito problemate ex probabilibus.

Quid est Problema?

Problema est id, de quo probabiliter ex ἐνδοξῶν differitur. e.g. Estne mundus æternus, necne?

Quid sunt ἐνδοξα seu probabilia?

Ἐνδοξα seu probabilia sunt, quæ vera videntur vel omnibus, vel pluribus, vel sapientioribus: Hisque sapientioribus, vel omnibus, vel pluribus, vel præstantioribus.

Quot sunt problemata Topica?

Quatuor potissimum, *Primo* est problema Generis, (sub quo comprehenditur problema Speciei). *Deinde* est problema proprii. *Tertio* Definitionis (quo referri potest problema Differentiæ). *Quarto* Accidentis.

Quinam est Finis Syllogismi Topici?

Finis Syllogismi Topici est OPINIO.

Quid est OPINIO?

OPINIO est inclinatio ad assensum, ob rationem aliquam probabilem, cum formidine oppositi.

NB. *Maximas ad singulos locos pertinentes, peras è Dialectica D. DANNHAWERI. à pag. 44. ad pag. 57.*

DE

SYLLOGISMO SOPHISTICO.

Quid est Syllogismus Sophisticus?

Syllogismus Sophisticus (Eristicus, Litigiosus, Contentiosus) est, qui vel in forma vel in materia peccat.

Quid est Sophista?

Sophista est persona mendax, sub specie veritatis imponens.

Quid est Sophisma?

Sophisma est, quæ videtur Sapiencia, cum non sit.

Quos sibi fines Sophista habet propósitos?

Quinque potissimum. 1. Elenchum seu contradictionem. 2. Falsum. 3. Paradoxum seu absurdum. 4. Solœcismum. 5. Ἀπολογία seu negationem.

Quid est Elenchus in genere?

Elenchus est Syllogismus cum contradictione conclusionis.

Quo-

Elen

Elen
bilibus
fioni adElen
reter t
farii: &Par
tum, qu
est, & fa
omnia.Solo
maticoNug
rerum,LocDuplic
nem in

Quotuplex est Elenchus?

Elenchus est duplex: *Vel* verus; *vel* falsus.

Quid est Elenchus verus?

Elenchus verus est, qui ex veris vel probabilibus præmissis revera contradicit conclusioni adversarii.

Quid est Elenchus falsus?

Elenchus falsus, seu vitiosus est, qui apparenter tantum contradicit conclusioni adversarii: & hoc utitur sophista.

Quid est Paradoxum seu absurdum?

Paradoxum seu Absurdum est argumentum, quod opinioni hominum dissentaneum est, & sæpe verissimum: e. g. Sapiens possidet omnia.

Quid est Solœcismus?

Solœcismus est locutio contra leges Grammaticorum.

Quid est Nugatio?

Nugatio est ejusdem vocis, earundemque rerum, inutilis repetitio.

Loci, ex quibus Sophista argumenta sua depromunt, quotuplices sunt?

Duplices: Alii in dictione; Alii extra dictionem imponunt.

Quæ?

Quenam sunt Fallacie, quæ in dictione imponunt?

Fallacia 1. Homonymias, quæ est in una voce. 2. Ἀμφιβολίας, quæ est in tota phrasi. 3. Compositionis & Divisionis, 4. Prosodiæ seu accentus. 5. Figuræ dictionis,

Quæ sunt Fallacie extra dictionem?

Fallacia 1. Accidentis. 2. A dicto secundum quid, ad dictum simpliciter. 3. Ignorantionis elenchi. 4. Petitionis principii. 5. Consequentis. 6. A non causa ut causa. 7. Πλάζιτισσις seu plurium interrogationum.

Hic iterum te ad Dialecticam D. DANNHAWERI remittimus; in qua à pag. 57. ad pag. 62. dictæ Fallacie genera & definiuntur, & exemplis declarantur. Quod reliquum est, me non fugit, alios alias in nonnullis fovere opinionones. e. g. in nobilissima doctrina de Suppositione docebunt eam esse Simplicem, in qua vox sumitur pro immediatis significatis, & in altu signato: ut Homo est species, animal est genus &c. de descensu copulato autem tacebunt: Hinc ad divisionem Suppositionis Personalis addent Copulativam, cum vox pro omnibus, non singulatim seu seorsim, sed conjunctim capitur: ut Pradicamenta sunt decem. h. e. & Substantia, & Quantitas &c. & omnia conjunctim accepta, sunt decem. Imo alias subtilitates pro ingenij acumine bene tradent. Sed pagellas hæc excusabit Commentarium, ex quo descripta sunt, VALE.

FINIS.